

Slovenski dom

Štev. 50.

V Ljubljani, četrtek 2. marca 1939.

Leto IV

V Parizu delajo 20 km zavetišča pred letalskimi napadi

Pariz, 2. marca. Zadnje dni so po vseh predelih Pariza, koder so se nekoč raztezale utrdbne in koder je še količkaj nezazidanega prostora, začeli z vso naglico kopati jame in rove za zavetišča prebivalstvu ob morebitnih letalskih napadih. Ta dela so se začela po sklepu pariškega mestnega sveta in po sklepu seinskega okrožnega odbora. Med prebivalstvom francoske prestolnice so vzbudila veliko pozornosti in še več preplašenosti, saj ni niti dva meseca, kar so zasuli poslednje zasilne jame, izkopane med vojno nevarnostjo v preteklem septembru.

Vsa dela vodi načelstvo francoske civilne obrambe po načrtih generalnega štaba. V prvem razdobju obrambnih del bodo izkopali vsega skupaj 20 km jarkov. Jarki ne bodo jarki v navadnem smislu besede, marveč bodo globoki tri metre ter široki tudi približno toliko. Pokrili jih bodo z betonskimi ploščami. Na vsakih 100 m bodo v te rove vodile stopnice. V jarkih bodo napeljali električno razsvetljavo in montirali priprave za zračenje. Vsega skupaj bo v njih lahko našlo zavetja ob letalskih napadih kakih 80.000 oseb. To je sprizlo petih milijonov duš, kolikor jih šteje Pariz, zelo malo. Večina prebivalstva bo še vedno na milost in nemilost izpostavljena letalskim napadom. Zavetišča, ki so jih začeli z vso naglico delati zdaj, pa žal ne bodo nudila nikake varnosti pred strupenimi plini. Betonske plošče, s katerimi so pokriti jarki, niso dovolj debele, da bi lahko kljubovale letalskim bombam, če bodo udarjale naravnost nanje.

Govori med proračunsko razpravo v skupščini

Belgrad, 2. marca. m. V poslanski zbornici se je včeraj začela načelna proračunska razprava. Začetek je bil v imenu vlade finančni minister Vojin Jurišić. Poročilo finančnega odbora je prebral tretji poročevalec Adim Popović, nakar so je popoldne začela razprava, v katero je posegel več govornikov. Prvi je govoril poročevalec finančnega odbora Oton Gavrilović, ki se je med drugim zavzemal za svobodo tiska, za uvedbo širokih samouprav ter za rešitev hrvaškega vprašanja. Za njim je govoril v imenu JNS Milorad Marković, za tem pa je imel v imenu poslanskega kluba JRZ daljši govor slovenski poslanec dr. Joža Lavrič. V svoji govoru se je zavzemal predvsem za enakopravnost vseh državljanov ter za uvedbo širokih samouprav. Govornik je še obračunal z vsemi klevetniki, ki so zaradi osebnih koristi in svojih položajev obdolževali vse slovenski narod, da ni dovolj zaveden.

Za poslancem dr. Lavričem so govorili še poslanci Andjelković, Pavlič in Adam Marin, disident JNS in pristaša Jurja Demetovića iz Zagreba. Njegov govor je bil gorič, kakršni se je slišalo mnogo v prejšnjih narodnih skupščinah. Adam Marin se je zavzemal kot prvi govornik v proračunski razpravi.

Velika vlomna tatvina v tovorni vlak

Brežice, 2. marca.

Bilo je na pepelnico sredo ponoči. Tovorni vlak je vozil od Zagreba proti Brežicam. Takole na stari meji so drzni strahovalci prebivalstva in vlomilci vdrl v vagon tega tovornega vlaka, kjer je bila spravljena razna manufakturna roba. Vlomilci so hitro pometali iz vagona 4 velike bale manufakturnega blaga v vrednosti okoli 25 tisoč dinarjev. O tem vladu je bila takoj z Zidnega mosta obveščena policija ljubljanske železniške direkcije, ki se je lotila svojega dela in je kmalu imela velik uspeh s sodelovanjem orožništva iz Veliškega Marofa in drugih organov. Eno balo blaga so našli tik ob progi, najbrž je tam ostala, ker je niso mogli tatovi hitro odnesti in se jim je silno mudilo.

Železniška policija je vodila skrbno in obsežno poizvedbo, kam je izginilo vse drugo blago, kmalu so imeli sled v neko vas čez Sotlo. V interesu nadaljnje preiskave moremo samo to poročati, da so bile doslej 4 osebe aretirane. Železniška policija in orožniki so med drugim napravili preiskavo pri nekem kovaču. Sprva niso mogli ničesar najti pri njem in se jim je kovačica silno smejala, vse je hotela za nos voditi. Stopili so v kovačnico. Tudi tam niso na videz nič našli. Začeli pa so tla nekoliko previdneje odkopavati in kmalu se jim je pokazal lep zaklad treh bal manufakturnega blaga. Kovačica se je silno jezila. Venomer je jezikovala in organe železniške policije žalila na vse pretege in načine. Ni hotela niti odnesti ene bale iz kovačnice, zapovedujoč vodji železniške policije iz Ljubljane:

»Vi ste krepak in močan, kar sami nosite blago ven!«

Seveda so blago odnesli in kovača zaprli. Takega vlomna železniška policija, ki posluje na območju ljubljanske žel. direkcije in ima razpreden svoj delokrog tudi tja do Zagreba, že kmalu ni zaznamovala. Prva povojna leta so se res vrstili veliki vlom v tovarne vagona, zlasti od Ljubljane proti Litiji, in so vlomilci odnašali manufakture, tobak in sladkor. Pred nekdanjo ljubljansko poroto so bili mnogi procesi, ki so obravnavali drzne vlomne v tovarne vagona pri Zalogu. Ko so bili vlomilci obsojeni na večletne

Prvo glasovanje za izvolitev novega papeža

Vatikan, 2. marca. o. Včeraj popoldne ob 16 se je vseh 62 kardinalov zbralo v Pavlinski kapeli. Po predpisanih molitvah so ob svitu plamenic šli v procesiji do Sikstinske kapele in med potjo peli prošnjo pesem »Veni creator spiritus«. V Sikstinski kapeli je bila slovesna zaprisega kardinalov, kateri so prisostvovali poleg vatikanskih osebnosti še vojvoda in vojvodinja Piemontska, člani diplomatskega zbora ter rimsko plemstvo, ki so po prisegi kardinalov zapustili Sikstinsko kapelo. Nato sta maršal konklave ter guverner vatikanskega mesta pregledala izhodna vrata ter vse ostale naprave za izolacijo konklave. Kardinal kancler je v spremstvu tajnika in zapisničarja konklave, dveh članov protokola ter arhitekta konklave obiskal notranji del Vatikana ter se prepričal, da so vsi

izhodi dobro zaprti. O tem so sestavili zapisnik. Kardinali so od tedaj dalje popolnoma odrezani od zunanjega sveta.

Danes popoldne se je kardinalski zbor sestel k prvemu glasovanju za volitev novega papeža. Ob 8. zjutraj so se vsi kardinali zbrali v Pavlinski kapeli in se udeležili skupne sv. maše. Nato so kardinali brali vsak zase mašo na zaslonih oltarjih. Zajtrkovali so vsak v svoji sobici.

Ob trilettr na 10. so v spremstvu ceremonijarjev in v spremstvu članov plemiške straže, ki so dodeljeni kardinalom za ves čas konklave, odšli v Sikstinsko kapelo na prvo tajno glasovanje. Izid prvega glasovanja bo naznanjen Rimu s črnim dimom ob trilettr na 11. istočasno bo izid sporočila svetu vatikanska radijska postaja, za njo pa vsi italijanski oddajniki.

Kaj je Francija morala obljubiti Francu preden je nacionalna španska vlada pristala na sporazum

Pariz, 2. marca. m. Španska nacionalistična vlada v Burgosu je izdala uradno poročilo, v katerem pravi med drugim, da je med Francijo in nacionalistično španijo zaradi vzpostavitve dobrih medsebojnih odnosov bilo sklenjeno, da mora Francija izpolniti te obveznosti:

1. Vrniti vse zlato, ki je bilo zastavljeno za posojilo pri Francoski banki.
2. Vrniti vse orožje in ves vojni material vseh vrst, ki je bodisi pripadal rdeči vladi ali pa je njej namenjen.

3. Vrniti vso živino, ki so jo rdeče čete odpeljale s seboj v Francijo.

4. Francija mora vrniti vse trgovske in ribiške ladje brez oziroma na to, kateremu pristanišču v Španiji pripadajo. V zvezi s tem španska nacionalistična vlada zahteva, da se ji prizna pravica popisati in prevzeti vse te ladje in da se oprosti plačanja pristaniških taks za zadrževanje teh ladij v francoskem pristanišču vse do dneva izročitve teh ladij. Razen tega zahteva iste olajšave tudi za nacionalistično mostvo, ki bo moralo iti po te ladje.

5. Nacionalistična vlada dalje zahteva od Francije, da ji mora vrniti vse umetnine, ki so jih republikanci odpeljali po 18. juliju 1936, ko se je začela španska državljanska vojna.

6. Francija mora Španiji vrniti vse zlato, nakit, drage kamne, denar, vrednostne papirje, obligacije i. t. d., ki pripadajo bodisi španski državi ali družbam ali pa posameznikom.

7. Francija mora vrniti tudi vsa prevozna sredstva, ki so registrirana v Španiji in ki so jih odpeljali s seboj v Francijo republikanci.

Končno sta se francoska in nacionalistična španska vlada sporazumeli glede vzpostavitve in ohranitve dobrih odnosov, da bosta ukrenili vse potrebno, da se uvede stalno nadzorstvo na področjih obeh držav zaradi pobjanja vsake akcije, ki bi mogla škodovati miru v obeh državah. Francija je posebno še prevzela obveznost, da bo v obmejnem pasu prepovedala vsako akcijo tujcem, ki bi delali na to, da se kršita mir in red med obema državama.

Maršal Petain - prvi francoski poslanik v Burgosu?

Pariz, 2. marca. m. V poučenih političnih krogih zatrjujejo, da bo predsednik francoske vlade Daladier ponudil maršala francoske vojske Petainu veleposlaniško mesto pri nacionalistični vladi v Burgosu. Imenovanje maršala Petaina za francoskega veleposlanika v Burgosu jasno kaže, kako veliko važnost pripisuje zdaj Francija dobrih odnosom z nacionalistično španijo.

Burgos, 2. marca. m. Z doseženim sporazumom med nacionalistično španijo in Francijo se španski nacionalistični časopisi ne bavijo preveč. Edino pojasnilo je sročila nacionalistična radio postaja v Burgosu. Nacionalistični radio je povedal, da priznanje vlade generala Franca od strani Francije in Anglije ne pri- naša nacionalistični Španiji nove zmage. To priznanje tudi ne bi moglo oživiti niti enega od številnih mrtvih, ki so padli zaradi njene brezbrzičnosti, potem ko so se borili 30 mesecev. Zmago si je general Franco priboril, predno sta ga priznali Francija in Anglija in je to priznanje samo posledica nacionalistične zmage. Francija in Anglija bi bili mogli prihraniti več španske krvi. Zdaj sta morali samo kloniti pred edino stvarnostjo, pred veličastno in končno veljavno zmago generala Franca.

Moskovske spletke v rdeči Španiji

General Miaja odstavljen Negrin hoče postati predsednik republike

Pariz, 2. marca. o. Po zadnjih vesteh iz Madrida si predsednik rdeče španske vlade Negrin prizadeva, da bi ga okrnjena poslanska zbornica imenovala za predsednika republike. Stoloval bi s svojo vlado ne v Madridu ali v Valenciji, marveč v Murciji, ki je od treh strani zavarovana s strmimi gorovjem. Negrin se je odločil to doseči po navodilih iz Moskve. Sovjetski voditelji še vedno upajo, da bo zaradi španije mogoče izzvati kak splošen evropski spor, zato mora Negrin s svojimi ostati na oblasti.

Če bi ostali rdeči voditelji Negrinovim zahtevam ne ustregli, namerava Negrin španijo zapustiti. Pred odhodom pa bi izdal razglas o izdajstvu drugih voditeljev.

Ta poročila so podprta z neizpodbitnimi dokazi, ki jih ima v rokah poveljstvo nacionalne španske vojske o tem, da sta Negrin in njegov zunanji minister Del Vayo popolnoma pod vplivom Moskve. Prav to pa velja za Negrina, ki se je pred dvema letoma ločil od svoje žene, pa živi pod vplivom svoje ruske priljeznice.

Da so ti Negrinovi nameni resnični, priča dejstvo, da so rdeče oblasti včeraj odstavile vrhovnega poveljnika španske rdeče vojske generala Miaja, branilca Madrida. Na njegovo mesto je postavljen general Casado. Generala

ječe, je nastal mir in zadnja leta sploh nismo slišali o kakih drznejših vlomih v tovarne vlake. Železniška policija pa je te dni odkrila še drugo večjo tatvino, ko gre za prav znatno vrednost.

Vesti 2. marca

Hitler je včeraj priredil diplomatskemu zboru pojedino, katere so se poleg njega udeležili vsi nemški politični in vojaški voditelji.

Grčija bo svoja poslaništva v Belgradu, Budimpešti in Ankari povišala v veleposlaništva. Za prvega veleposlanika v Belgradu bo imenoval dosedanjega poslanik Bibica Roseti.

Pet poljskih študentov je bilo izključenih na tehniko v Gdansku. Zaradi tega so poljski študentje po vsej državi sklicali danes velika protestna zborovanja, kjer bo nedvomno prišlo do novih nastopov proti Nemčiji.

Belgija še vedno nima vlade, ker se kraljevemu pooblaščenca Soudanu še ni posrečilo doseči sporazuma med posameznimi strankami.

Notranje posojilo za gospodarsko obnovo Slovaške je razpisala avtonomna slovaška vlada.

Mussolini je včeraj sprejel voditeljico nemškega narodno-socialističnega ženstva Scholz-Klinkova, ki si je med svojim obiskom v Rimu ogledala razne fašistovske ženske ustanove.

200 ljudi je bilo ranjenih pri veliki eksploziji v japonskem vojaškem skladišču Hirahatiju blizu Tokia. Poškodovanih je bilo 600 hiš okrog skladišča.

Nemško letalstvo je lani v septembru rešilo mir, je dejal maršal Goering včeraj pri letalskih slavnostih v Berlinu. Dejal je tudi, da čakajo nemško letalstvo v letu 1939 še veliki napori.

60 jugoslovanskih zdravnikov je včeraj dopotovalo v Pariz, kjer so jim francoski tovariši priredili slovesen sprejem.

Naš novi poslanik v Braziliji Cvjetiča je včeraj nastopil svojo službo v Rio de Janeiru.

V Anglijo se bo moglo priseliti samo omejeno število rdečih španskih prvakov, tako je izjavil v poslanski zbornici zastopnik notranjega ministra.

Do pretepa je prišlo včeraj v holandski poslanski zbornici, kjer je narodno-socialistični poslanec Wan Toningel izzival pravosodnega ministra, nakar so vladni poslanci planili po Toningelu, ga namahali in s silo vrgli iz zbornice.

Grčija je včeraj uradno priznala nacionalno španijo ter svojega dosedanjega zastopnika v Burgosu imenovala za izrednega poslanika.

Zaradi protinemških demonstracij na Poljskem je morala poljska vlada izdati izredne ukrepe ter ojačiti policijo z orožništvom ter vojaštvom, da bi nadaljne demonstracije onemogočila. V Krakovu so morali nastopiti celo motorizirani oddelki.

Člane rdeče španske vlade ter poveljnike rdeče vojske bo iz Valencije odpeljala posebna angleška ladja, tista, ki je na podoben način poslala v tujino bivšemu abesinskemu vladarju. Parnik je že priplul v valencijsko pristanišče.

Angleški general Beaumont-Nesbitt se je udeležil manevrov turške vojske v okolici Ankare. Pregledal je tudi policijske in orožniške ustanove.

Uradno poročilo o italijansko poljskih razgovorih v Varšavi

Varšava, 2. marca. o. Italijanski zunanji minister grof Ciano je po večdnevem obisku odpotoval v domovino. O razgovorih, ki jih je grof Ciano imel s poljskimi voditelji, je izšlo kratko uradno poročilo, ki pravi:

Med obiskom grofa Ciana na Poljskem in ob razgovorih med njim in poljskim zunanjim ministrom sta mogla ministra vnovič potrditi popolno pristranost razmerja med obema državama. Ministra sta podčrtala, da sta red in pravica glavna cilja poljske in italijanske politike. Oba ministra sta si popolnoma edina glede tega, da bosta obe državi nadaljevali prijateljsko sodelovanje, osnovano na enakosti političnih in gospodarskih koristi obeh držav.

Maršal Goering potuje v Italijo — na odh

Berlin, 2. marca. o. Poluradno poročajo, da bo poveljnik nemškega letalstva in gospodarski diktator maršal Goering v kratkem odpotoval v Italijo. V Italijo bo ostal dalje časa; spremljalo ga bo tja več njegovih vojaških in gospodarskih sodelavcev. Poudarjajo pa, da bo Goering odpotoval v Italijo le na odh. Vsekakor bo Goering imel pri tem priložnost govoriti z voditelji Italije. Mislijo tudi, da bo Goering spremljalo več njegovih sodelavcev. Govore, da ne bo Goering — v nasprotju z glasovi, ki so se razširili v tujini — imel nobenih razgovorov, ki bi bili v zvezi z vojaškim letalstvom. Sicer pa poudarjajo v teh krogih, da je razmerje med Nemčijo in Italijo tako iskreno, da niso potrebna nobena nova pogajanja glede sodelovanja na kateremkoli področju.

Vremensko poročilo

Kranjska gora — Vršič: —3, sončno, 60 cm snega, pršič.

Ratece-Planica: —6, sončno, 20 cm snega, srež, skalnice uporabne.

Planica — Slatna: —6, sončno, 30 cm snega, sren.

Planica — Tamar: —6, sončno, 55 cm snega, pršič.

Peč — Petelinjek: —6, sončno, osončno 45 cm snega, pršič.

Pokljuka: —3, sončno, 5 cm snega, pršiča na 60 cm podlage.

Bohinj — Zlatorog: —2, sončno, 5 cm snega, sren.

Dom na Komni: —5, sončno, 15 cm pršiča na 130 cm podlage.

Dom na Voglu: —4, sončno, 140 cm snega, pršič.

Kreavec: —5, sončno, 70 cm snega, pršič, posebno proti Velikem Zvoku.

Velika Planina: —4, 40 cm snega, osončno pršič, prisojno sren.

